

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Samenwerking tussen politie en wetenschap: lessen uit België

Paepe, J. de; Easton, M.

Citation

Paepe, J. de, & Easton, M. (2022). Samenwerking tussen politie en wetenschap: lessen uit België. *Tijdschrift Voor De Politie*, 2022(1), 24-28. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3486799>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3486799>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

LESSEN UIT BELGIË

SAMENWERKING TUSSEN POLITIE EN WETENSCHAP

Afgaande op het veelvoud aan partnerschappen in België en Nederland lijken politie en wetenschap de afgelopen jaren steeds meer naar elkaar toe te groeien. Dat is begrijpelijk aangezien politie niet alle kennis in pacht heeft om het hoofd te bieden aan complexe maatschappelijke problemen. Het is echter geen evidentie om de kloof tussen beide werelden te dichten. Daarom appelleert deze bijdrage op bruggenbouwers die een dialoog en een nieuwe dynamiek op gang kunnen brengen. Aan de hand van onze historische terugblik op de werking van het Vlaamse Centre for Policing and Security (vzw CPS) reiken wij alvast enkele werven aan die de fundamentele vormen voor een langdurende en succesvolle samenwerking.

Steeds vaker ziet de politie een meerwaarde in het aangaan van betekenisvolle allianties met kennisinstellingen zoals universiteiten en *think tanks*. In de Nederlandse context zijn voorbeelden van dergelijke bondgenootschappen wijdverspreid. Wij denken onder andere aan de samenwerking tussen TNO, Nationale Politie en Technische Universiteit Delft inzake innovatie in nationale veiligheidsvraagstukken, het onderzoeksprogramma *‘What works in policing: towards evidence-based policing in the Netherlands’* van NSCR en de Nationale Politie, en het Nationaal Politielab Artificial Intelligence (NPAI) dat een samenwerking is tussen de Universiteit

van Amsterdam, de Universiteit Utrecht en de Nationale Politie. Het is slechts een greep uit de recente en veelbelovende partnerschappen tussen politie en kennisinstellingen. Ondanks dat wij dergelijke samenwerkingen tussen politie en wetenschap enkel maar kunnen toejuichen, wijzen wij ook op een mogelijks gevaar voor versplintering van het politieonderzoek. Met dat idee in het achterhoofd, gingen recent de Nationale Politie en de Universiteit Leiden een structurele samenwerking aan. De onderzoeksgroep politiestudies i.o.¹ krijgt als taak om de komende vijf jaar het versplinterde en uitgedunde veld van politieonderzoekers in kaart te brengen en met elkaar te verbinden.

¹ De onderzoeksgroep i.o. is een onderdeel van het Institute of Security and Global Affairs (Universiteit Leiden) en bestaat op het moment van schrijven uit promovendus Jasper De Paepe, dr. Joery Matthys, dr. Vlad Niculescu-Dinca, prof. dr. Edwin Bakker, prof. dr. Pieter Tops en nog twee te benoemen bijzonder hoogleraren.

Naar aanleiding van twintig jaar hervorming van het Belgische politielandschap verschijnen in 2022 twee themanummers bij het tijdschrift *Panopticon* die enkele hete hangijzers, zoals de relatie tussen politie en wetenschap, aankaarten. Daarin hebben we onder meer het Centre for Policing and Security (vzw CPS) in België, waarin we zelf actief zijn, even op de rooster gelegd (Easton & De Paepe, 2022). In een korte historische terugblik zijn we tot de vaststelling gekomen dat het CPS, net als strategische partnerschappen in het buitenland (Bacon et al., 2020), onderhevig is aan culturele spanningen, een kwetsbare institutionele inbedding en fluctuerende financieringsstromen. Dat brengt een fragiliteit met zich mee die aandacht verdient. We hebben meteen een aantal werven omschreven voor zij die de relatie tussen politie en wetenschap in de toekomst willen versterken. Dit kan nuttig zijn voor zij die in Nederland deze handschoen willen opnemen.

Centre for Policing and Security

In 2020 vierde het Centre for Policing and Security (het voormalige Centrum voor Politie-studies) als vereniging zonder winstoogmerk (vzw) haar dertigste verjaardag. Het CPS organiseert studiedagen, webinars en debatten. Het is één van haar kerndoelstellingen om onderzoek en studie van politiegerelateerde vraagstukken te stimuleren. Om een holistisch beeld te krijgen van dergelijke vraagstellingen en de inbedding in het bredere veiligheidsdomein te garanderen, maken zowel kennisinstellingen, politiekorpsen, publieke organisaties als private bedrijven deel uit van deze coalitie van welwillenden.

Politieonderzoek

Het CPS faciliteert al meer dan dertig jaar de netwerkvorming tussen onderzoekers en contacten binnen het brede Belgische politielandschap. Het heeft zonder twijfel de deuren opengezet voor een toenadering tussen wetenschap en politie waarbij onafhankelijk onderzoek 'over' de politie mogelijk is. Daarnaast genereert de netwerking van het CPS mogelijkheden voor de politie om haar prangende noden en vragen om te zetten

Allianties tussen politie en wetenschap hebben nut

in onderzoeksvragen in functie van wetenschappelijk onderzoek in opdracht van ('voor') de politie. Hieruit is eveneens onderzoek in samenwerking 'met' de politie voortgevloeid (Easton & De Vlieger, 2018).

De intentie om de creatie en uitwisseling van kennis over politiegerelateerde vraagstukken te optimaliseren binnen het CPS kan worden teruggevonden in de oprichting van het Academisch Platform (AP) in 2007. Tijdens de kick-off vergadering omvatte het AP achttien leden die verbonden waren aan hogescholen en universiteiten in Vlaanderen en Nederland. Het AP deed zowel onderzoek voor, over, door als met de politie. Het initiatief was echter een kort leven beschoren en het AP werd in 2010 opgedoekt. Het platform strookte niet met de heersende culturele en financiële logica's binnen de universiteiten in een tijd waar net de beschikbare overheidsmiddelen voor politieonderzoek in rook opgingen. De betrachtning om vrijwillige inzet, engagement en samenwerking onder onderzoekers te capteren in functie van politieonderzoek in de schoot van het CPS mondde uit in een mislukking. Het CPS als centrum voor onderzoek was duidelijk te hoog gegrepen (Easton, 2010).

Het CPS blijft niettemin een platform voor onderzoekers om zowel theoretische als empirische onderzoeksbevindingen af te toetsen en te valoriseren binnen het veiligheidsdomein. Aan de hand van webinars, studiedagen en debatten wordt er expliciet ruimte gegeven om inzichten, probleemstellingen en onderzoeksvragen te delen tussen kennisinstellingen, politiekorpsen, publieke actoren en private organisaties. Hierbij wordt telkenmale

Over de auteurs

Jasper De Paepe (j.de.paepe@fgg.leidenuniv.nl) is promovendus verbonden aan het Institute of Security and Global Affairs (Universiteit Leiden) en Public Governance & Management (Universiteit Gent). Momenteel richt hij zich voornamelijk op zijn promotieonderzoek 'E-community policing' dat weergeeft wat de impact van digitalisering is op gebiedsgebonden politiewerk.

Marleen Easton (marleen.easton@ugent.be) is professor en voorzitter van de onderzoeksgroep 'Governance & Policing Security' (GaPS: <http://www.gaps-ugent.be/nl>) binnen het departement 'Public Governance & Management' aan de Universiteit Gent. Daarnaast is zij Adjunct Professor aan het Griffith Criminology Institute in Brisbane, Australië. Zij heeft meer dan twintig jaar ervaring met het uitvoeren van voornamelijk kwalitatief, empirisch onderzoek naar onderwerpen die verband houden met politie en veiligheid.

Er is vraag naar bruggenbouwers die een dialoog en een nieuwe dynamiek op gang kunnen brengen

² Recurrent betekent dat de financiering komt los te staan van persoonsgebonden of politieke invloeden.

³ Het structureel partnerschap bij vzw CPS varieert voor politie (van 250 tot 600 euro afhankelijk van de zonecategorie); is 400 euro voor publieke instellingen buiten de politie en 600 euro voor private bedrijven.

Literatuur

- Bacon, M., Shapland, J., Skinns, L., & White, A. (2020). Fragile alliances: Culture, funding and sustainability in police-academic partnerships. *Evidence and Policy*, 17(1), 93-109. <https://doi.org/10.1332/174426420X15808911426311>
- Easton, M. (2010). Politieonderzoek in het vizier. Reflecties vanuit het Centrum voor Politiestudies. In W. Bruggeman, E. Devroe, & M. Easton (Eds.), *Evaluatie van 10 jaar politiehervorming: Terugkijken in het verleden en vooruitkijken in de toekomst* (4th ed, pp. 195-211). Maklu.
- Easton, M. & De Paepe, J. (2022). Partnerschappen tussen politie en wetenschap in België: fragiele allianties? *PANOPTICON*, 43(1).
- Easton, M., & De Vlieger, S. (2018). Belgian reflections on the dialogue of the deaf Marleen. *European Journal of Policing Studies*, 5(3), 36-54.
- Van Reenen, P. (2020). *De stand van politierecherche: Inventarisatie en perspectief*.
- Van Ryckeghem, D., Bruggeman, W., Easton, M., & Ponsaers, P. (2014). "Een visie voor de politie in 2025": stuurgroep opteert voor netwerkende politie. *Cahiers Politicestudies*, 3(32), 185-188.

rekening gehouden met de behoeften van elke betrokken actor met het oog op een algehele win-win situatie. Op deze manier slaagt het CPS erin om relevant te blijven voor een brede waaier aan actoren die zich op het veiligheidsdomein positioneren.

Fluctuerende financiering

Het CPS, als partnerschap tussen politie en wetenschap, is onderhevig aan een gebrek aan structurele en recurrente² financiering vanuit de overheid. Tot 2012 kon het CPS jaarlijks rekenen op een subsidie van 15.000 euro van de Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken. Toen dat wegviel, is er in 2014 gestart met structurele partnerschappen (gaande van 250 tot 600 euro³). Anno 2021 hebben 70 organisaties dit partnerschap opgenomen met name 53 lokale politiezones, de Federale Politie, 14 publieke partners en 7 private partners.

Kwetsbare institutionele inbedding

Het CPS blijft voortbestaan zonder structurele overheidssteun. Het is een coalitie van de welwillenden omdat ze, met uitzondering van één deeltijds betaalde werkracht, volledig rekt op een uitgebreid netwerk aan vrijwilligers in haar bestuursorganen en daarbuiten voor het opzetten van haar webinars, studiedagen en debatten. Liquide middelen voor de dagelijkse werking en de opzet van activiteiten worden voornamelijk verkregen via structureel partnerschap of individueel lidmaatschap. Deze coalitie van de welwillenden brengt een groot verloop aan deelname bij de participanten met zich mee. Dat kan verrijkend zijn maar houdt tegelijk een kwetsbaarheid in omdat het CPS erg afhankelijk is van de tijdsinvestering van vrijwilligers. Het blijft

bovendien een uitdaging om de leden en participanten van het CPS van een return-on-investment te voorzien, ondanks de erg lage bedragen voor lidmaatschap en democratisch geprijsde activiteiten.

Culturele spanningen

Zo sluiten we naadloos aan op de culturele verhoudingen binnen het CPS. Hoewel de inzet van kennisinstellingen, politiekorpsen, publieke actoren en private organisaties op vrijwilligheid is gestoeld, is ze vaak ook geënt op het creëren van meerwaarde binnen de eigen professionele setting. In een notendop kunnen we stellen dat kennisinstellingen hun bijdrage gevaloriseerd willen zien in onderzoek en output willen creëren in de vorm van publicaties. Private organisaties willen eerder inzichten verkrijgen in de behoeften van de publieke sector. Zij zijn op zoek naar een bijkomende afzetmarkt voor hun bestaande en nieuw te ontwikkelen producten en diensten. Publieke organisaties en politiekorpsen willen daarentegen hun publieke dienstverlening optimaliseren binnen de bestaande wetgeving. Er mag dan een zekere complementariteit bestaan tussen de verschillende logica's, in de praktijk kunnen de diverse doelstellingen en percepties van de betrokken actoren soms botsen. Dit is zeker het geval in samenwerkingsverbanden die berusten op vrijwilligheid. Desalniettemin blijven de uiteenlopende logica's van de betrokken actoren cruciaal om voldoende *out of the box* te kunnen denken, interessante discussies te voeren en om veranderingen binnen het brede veiligheidsdomein in gang te zetten.

Het is binnen die context van een fluctuerende financiering, kwetsbare institutionele inbedding en culturele spanningen dat de duurzaamheid van dit samenwerkingsverband onder druk komt te staan. Er zijn bruggenbouwers nodig die erop toezien dat de bemanning aan boord blijft. Een coalitie van de welwillenden berust immers op vrijwilligheid wat evenzeer betekent dat de betrokkenen de coalitie gemakkelijk kunnen verlaten. Dat reduceert de impact van het partnerschap op het beleid en de praktijk van politie.

Vacature voor bruggenbouwers

In juni 2014 leverde een stuurgroep bestaande uit onder meer academici, beleidsmakers en politieambtenaren een 'visie op de Belgische politie in 2025' af. Daarin werd vastgesteld dat er moet worden gestreefd naar een geïntegreerde, netwerkende politie die baat heeft bij een dynamische relatie tussen politie en wetenschap (Van Ryckeghem et al., 2014). We mogen ons dan reeds in het jaar 2022 bevinden, er is op dit domein in België nog wel wat werk te doen. Een symbolische 'vacature' voor geïnteresseerde bruggenbouwers is daarmee alvast uitgeschreven. We hebben een drietal werven voor ogen, waarop ze aan de slag kunnen.

Werk 1: inventarisatie

Wij komen tot de vaststelling dat er in de Belgische context geen onderzoeksagenda inzake politie bestaat; er geen inventarisatie is van het onderzoek over, voor, door en met de politie en ook geen overzicht van de onderzoekers die zich op dit domein positioneren. Het genereert wazigheid die sturing van dit onderzoek bemoeilijkt en de relatie tussen politie en wetenschap niet ten goede komt. In de Nederlandse context, kwam Piet van Reenen (2020) tot een gelijkaardige vaststelling. Hij wijst zowel op het gebrekkige overzicht van politieonderzoek als op de moeilijkheid om zo'n inzicht te genereren. Het is een studie op zich waarvoor, althans in België, momenteel geen geld wordt vrijgemaakt. Een dergelijke inventarisatie van zowel politieonderzoek als politieonderzoekers blijft echter een cruciale eerste stap om de versplintering en uitdunning van het politieonderzoek in kaart te brengen. Daarop kan een onderzoeksagenda voor de politie worden ontwikkeld. Als men een coalitie van de welwillenden wenst te creëren dan is een zicht hebben op de welwillenden cruciaal.

Werk 2: impact genereren

De finaliteit van de bondgenootschappen die de politie aangaat met kennisinstellingen, publieke actoren en private organisaties ligt veelal in het bijdragen tot een veilige samenleving. Zodoende moet elke actor zijn eigen logica overstijgen om deze overkoepelende

doelstelling te kunnen behalen en daadwerkelijk impact te genereren. In dat opzicht is een structurele en recurrente financieringsstroom cruciaal om de betrokken actoren naar elkaar te laten toegroeien. We merken dan ook dat de fluctuerende financiering en de kwetsbare institutionele inbedding van het CPS weinig tot geen dynamiek genereert in de beïnvloeding van het beleid, laat staan in het bewerkstelligen van veranderingen.

Partnerschappen zoals het CPS worden méér dan ooit gekenmerkt door vrijwilligheid en good-will en dat is geen robuuste bouwsteen om daadwerkelijk invloed en impact te genereren. De partnerschappen zijn bijvoorbeeld geen bevoorrechte gesprekspartners bij het uitdenken van toekomstig beleid op het veiligheidsdomein. In het kader van de Staten-Generaal van de politie met oog op

Wij wijzen ook op een **mogelijk gevaar** voor versplintering van het politieonderzoek

het ontwikkelen van een visie op de Belgische politie in 2030 wordt er dan wel geappelleerd op het CPS; toch beperkt die bijdrage zich tot het aanleveren van ideeën en het organiseren van rondetafels. Het blijft in dat opzicht moeilijk te bepalen wat er met de aangeleverde output zal worden gedaan als we rekening houden met het weinig dat is gebeurd met de visie op de politie voor 2025 dat al sinds 2014 op de tafel ligt. Er moet worden volhard in de zoektocht naar hoe de bijdragen van de welwillenden binnen dit partnerschap kunnen gevaloriseerd worden in het huidige en het toekomstige (politie)beleid.

Werf 3: geïntegreerd werken

Veel handen maken licht werk, maar wij merken dat die helpende handen wijdverspreid zijn in het Belgische politielandschap. Wij stellen ons hierbij de vraag of het wenselijk dan wel noodzakelijk is om verschillende partnerschappen in België te integreren. Het CPS is slechts één voorbeeld van een alliantie tussen politie en wetenschap. Er is ook nog het Centres d'Etudes sur la Police (de zusterorganisatie van het CPS in Wallonië), het Innovatienetwerk voor veiligheid vzw Iungos (www.iungos.be), de diverse politiescholen, het reguliere onderwijs en de Circle for Police Leadership (www.cplbelgium.be). Zonder de

eerdere werkzaamheden en netwerkvorming van die bestaande partnerschappen teniet te doen, willen we hen een uitgestoken hand reiken om de koppen bij elkaar te steken en na te gaan hoe er geïntegreerder kan worden samengewerkt met een optimalisatie van de bestaande capaciteit (zowel financieel als personeel) voor ogen. Het gaat hier allereerst over het ontbinden of dwarsbomen van bestaande bottom-up initiatieven die resultaat boeken of het zwijgen opleggen aan reeds bestaande of toekomstige coalities, maar over het doorbreken van de zogenaamde 'eilandmentaliteit'. Wij merken immers dat veelal dezelfde welwillenden opduiken binnen de verschillende structuren die de kloof tussen politie en wetenschap dichten. Hier valt 'winst' te boeken als het niet langer als een taboe wordt ervaren.

Conclusie

Allianties tussen politie en wetenschap hebben nut. Dat heeft het CPS in Vlaanderen de afgelopen dertig jaar alvast bewezen in de toenadering tussen wetenschap, beleid en praktijk binnen het ruime veiligheidsdomein. Een kritische blik op het functioneren van dit partnerschap leert ons dat een fluctuerende financiering, een kwetsbare institutionele inbedding en culturele spanningen het partnerschap onder druk zetten. Het is een vorm van fragiliteit die aandacht verdient in de toekomst als we de relatie tussen politie en wetenschap in Vlaanderen willen versterken. Wij zien hierin een rol weggelegd voor brugbouwers op drie werven: inventarisatie, impact genereren en geïntegreerd werken. •

Verder lezen

Easton, M. (2012). Ode Aan Een Bruggenbouwer. In E. Devroe, L. Pauwels, A. Verhage, M. Easton, & M. Cools (Eds.), *Tegendraadse Criminologie: Liber Amicorum Paul Ponsaers*. (pp. 225-243). Maklu.

Easton, M., & Bisschop, L. (2013). Comparative perspectives on the policing-science nexus. In P. Ponsaers & L. G. Moor (Eds.), *De Deinzer Scheepsalmak. Verslag van de conferentie 'Tides and currents in police theories' op 12 en 13 december 2012 in Deinze* (pp. 70-87). Centrum voor Politiestudies/Stichting Maatschappij en Veiligheid.

Easton, M., Dormaels, A., & De Pauw, E. (Eds.) (2016). *Innovatie, veiligheid en technologie: partnerschap als katalysator?* Orde van de Dag. Kluwer. <http://lib.ugent.be/catalog/pug01:8196790>

Easton, M. (2019). Reflections on the triple helix as a vehicle to stimulate innovation in technology and security – a Belgian case study. In D. Nogala, T. Görgen, J. Jurczak, B. Mészáros, P. Neyroud, L.G. Pais, & B. Vegrichtová (Eds.), *Innovations in Law Enforcement: implications for practice, education and civil society* (Vol. 4, pp. 35-45).

